

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-438/24 | Erakond Eestimaa Rohelised

PRESSITEADE nr 127/26

Luxembourg, 17. september 2026

Euroopa Parlamendi valimised: ülemäära suure rahalise tagatise nõudmine kandidaatide registreerimiseks rikub liidu õigust

Eestis esitas Erakond Eestimaa Rohelised (EER) 2024. aasta juunis toimunud Euroopa Parlamendi valimisteks üheksa kandidaadiga nimekirja. Eesti valimiskomisjon jättis siiski seitse kandidaati registreerimata põhjendusega, et EER ei olnud nende eest tasunud Eesti õiguses ette nähtud kautsjonit.

Nimelt, mittetõsiseltvõetavate kandidaatide ülesseadmise ja kandidaatide kergekäelise ülesseadmise ärahoidmiseks ning esindusdemokraatia tagamiseks on Eesti seaduses ette nähtud kautsjoni tasumine Euroopa Parlamendi valimistel kandidaatide ülesseadmise eeltingimuseks¹. Kautsjon makstakse tagasi tingimusel, et üksikkandidaat või erakonna kandidaatide nimekiri on kogunud 5% nendel valimistel antud häältel.

Registreerimata jätmise peale esitatud kaebust lahendades küsis Riigikohus Euroopa Kohtult, kas need õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas.

Euroopa Kohus märkis kõigepealt, et põhiõiguste hartas² ette nähtud **Euroopa Liidu kodanike õigus Euroopa Parlamendi valimistel hääletada ja kandideerida** rakendab aluslepingutes sätestatud³ liidule omast esindusdemokraatia põhimõtet. Euroopa Parlamendi valimistel kandideerimise õiguse teostamise konkreetsete tingimuste kindlaksmääramine kuulub liikmesriikide pädevusse, kes peavad seejuures järgima liidu õigust.

Selles kontekstis on nende õiguste teostamist lubatud piirata ainult seadusega, arvestades nimetatud õiguste olemust, ning **proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt** võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ja tõepoolest vastavad liidu poolt õiguspärastena tunnustatud eesmärkidele, mis teenivad üldist huvi.

Esiteks on **kautsjoni tasumise** nõue Euroopa Parlamendi valimistel kandideerimise registreerimiseks ette nähtud riigisisestes õigusnormides ja see arvestab nendel valimistel hääletamise ja kandideerimise õiguse olemust, kuna see piirdub rahalise tingimuse kehtestamisega.

Teiseks soovitakse mittetõsiseltvõetavate kandidaatide ülesseadmise ja kandidaatide kergekäelise ülesseadmise ärahoidmise eesmärgiga ühelt poolt **kindlustada esindusdemokraatia**, vähendades selliste „kaotsi läinud häälte“ hulka, mis ei aita kaasa Euroopa Parlamendi liikme valimisele, ja teiselt poolt **tagada tõhus esindatus**, suurendades valimistulemuste vastavust valijate tegelikule tahtele. Neil põhjustel on see eesmärk üldjuhul liidu õiguse seisukohast õiguspärane.

Kolmandaks, **proportsionaalsuse põhimõtte** seisukohast on kautsjoni tasumisest tulenev rahaline koormus ja selle tagasimaksmise kord sellised, et need panevad asjaomastele kandidaatidele vastutuse oma motiivide eest, ning see tundub olevat sobiv, et vähendada mittetõsiseltvõetavate kandidaatide ja kergekäeliselt üles seatud kandidaatide arvu.

Siiski lähevad kautsjoni suurus ja selle tagasimaksmise kord, nagu need on ette nähtud Eesti seaduses, kaugemale sellest, mis on selle seaduse eesmärkide saavutamiseks vajalik.

Nimelt oli iga kandidaadi kohta nõutav kautsjon **2,6 korda suurem kui Eesti mediaanbrutopalk** vaatlusalusel perioodil, samas kui riigisisestel parlamendivalimistel on kautsjon viis korda väiksem sellest, mis on nõutav Euroopa Parlamendi valimistel. Lisaks on olemas eelarvest saadav eraldis, mis võimaldab erakondadel, kes on kogunud vähemalt 2% nendel

valimistel antud häälest, katta riigisisestel parlamendivalimistel osalemiseks kantud kulud, kuid sellist eraldist ei ole ette nähtud Euroopa Parlamendi valimiste jaoks. Peale selle võib Eestis erakondade rahastamisele seatud piirangute tõttu kaitsjon ammendada olulise osa kandidaatide ja/või erakondade aastaeelarvest⁴.

Lõpuks **võib** kaitsjon ja/või kogutud hääle künnis nii suure kaitsjoni tagasisaamise õiguse saamiseks **viia selleni, et jäetakse kõrvale vähemusrühmadesse kuuluvad kandidaadid, uued poliitilised liikumised või madala sissetulekuga isikud, ning takistada uute erakondade teket – see kahjustaks** liidu õigusega tagatud **poliitilist pluralismi**.

MÄRKUS: Eelotsusetaotluse abil saavad liikmesriikide kohtud nende menetluses olevas kohtuasjas esitada Euroopa Liidu Kohtule küsimusi liidu õiguse tõlgendamise või liidu õigusakti kehtivuse kohta.

Üldkohtul on pädevus menetleda ainult järgmistesse valdkondadesse kuuluvaid eelotsusetaotlusi: 1) ühine käibemaksusüsteem, 2) aktsiisid, 3) tolliseadustik, 4) kaupade tariifne klassifitseerimine kombineeritud nomenklatuuris, 5) reisist mahajätmise, reisijatele osutatava transporditeenuse hilinemise või ärajäämise korral reisijatele hüvitise maksmine ja nende abistamine või 6) kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem. Kõigi muude eelotsusetaotluste menetlemine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

Euroopa Kohus ega Üldkohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu või Üldkohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. See otsus on ühtviisi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv. Faktiliste asjaolude ja õigusliku raamistiku kirjeldus lähtub asjakohasest perioodist ja põhineb kohtuasja toimikul.

Otsuse [terviktekst ja kokkuvõte](#), juhul kui see koostatakse, avaldatakse CURIA saidil kohtuotsuse kuulutamise päeval.

Täiendavat teavet annab Stefaan Van der Jeught, ☎ (+352) 4303 2170 / 3046.

Pildid kohtuotsuse kuulutamisest on kättesaadavad veebisaitidel „[Curia Web TV](#)” ja „[European Broadcasting Service](#)” ☎ (+ 32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

¹ 2024. aastal oli kaitsjoni suurus 4100 eurot kandidaadi kohta ehk 2,6 korda suurem kui mediaanbrutopalk ja viis korda suurem kui kuupalga alammäär Eestis 2023. aastal.

² Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 39 ning ETL artikli 20 lõike 2 punkt b ja artikli 22 lõige 2.

³ ELL artikkel 10.

⁴ Erakond võib oma tegevust rahastada üksnes oma liikmemaksudest, riigieelarve eraldistest, lubatavatest füüsilise isiku annetustest ja tehingutest erakonna varaga. Anonüümsed ja juriidilise isiku annetused on keelatud ning laenamisele on seatud piirangud.